

KODEKS CYWILNY

Komentarz

Tom I

Część ogólna

cz. 1 (art. 1–55⁴)

redakcja naukowa Jacek Gudowski

Marcin Dziurda, Jacek Gudowski, Beata Janiszewska
Bernard Łukańko, Karolina Panfil, Władysław Pawlak

Mateusz Pilich, Nikodem Rycko
Jacek Sadowski, Roman Trzaskowski

1. WYDANIE

Kodeks cywilny. Komentarz
pod redakcją Jacka Gudowskiego

Tom I. Część ogólna, art. 1–125 (cz. 1 i 2)

Marcin Dziurda, Jacek Gudowski, Beata Janiszewska,
Bernard Łukańko, Karolina Panfil, Władysław Pawlak,
Mateusz Pilich, Nikodem Rycko,
Jacek Sadowski, Roman Trzaskowski

Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe, art. 126–352

Grzegorz Rudnicki, Jolanta Rudnicka, Stanisław Rudnicki

Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, art. 353–534

Teresa Bielska-Sobkowicz, Gerard Bieniek, Helena Ciepła,
Jacek Gudowski, Marek Sychowicz, Roman Trzaskowski,
Tadeusz Wiśniewski

Tom IV. Zobowiązania. Część szczegółowa, art. 535–719

Teresa Bielska-Sobkowicz, Helena Ciepła,
Przemysław Drapała, Jacek Gudowski, Roman Trzaskowski,
Tadeusz Wiśniewski, Czesława Żuławska

Tom V. Zobowiązania. Część szczegółowa, art. 720–921¹⁶

Teresa Bielska-Sobkowicz, Helena Ciepła, Przemysław Drapała,
Jacek Gudowski, Marek Sychowicz, Roman Trzaskowski,
Tadeusz Wiśniewski, Czesława Żuławska

Tom VI. Spadki, art. 922–1088

Elżbieta Skowrońska-Bocian, Jacek Wierciński

KODEKS CYWILNY

Komentarz

Tom I

Część ogólna

cz. 1 (art. 1–55⁴)

redakcja naukowa Jacek Gudowski

Marcin Dziurda, Jacek Gudowski, Beata Janiszewska
Bernard Łukańko, Karolina Panfil, Władysław Pawlak
Mateusz Pilich, Nikodem Rycko
Jacek Sadomski, Roman Trzaskowski

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

1. WYDANIE

Stan prawny na 1 kwietnia 2021 r.

Wydawca
Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący
Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Wykaz literatury w tomach I–VI opracował
Jacek Gudowski

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części komentarza opracowali:

Marcin Dziurda – art. 33–43¹⁰

Jacek Gudowski – art. 110–116

Beata Janiszewska – art. 1–7, art. 23, art. 24

Bernard Łukańko – art. 66–72¹

Karolina Panfil – art. 89–94

Władysław Pawlak – art. 44–55⁴

Mateusz Pilich – art. 8–22, art. 25–32, art. 95–109⁹

Nikodem Rycko – art. 117–125

Jacek Sadowski – art. 22¹, art. 73–81

Roman Trzaskowski – art. 56–65¹, art. 82–88

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8160-099-6

1. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Przedmowa	15
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)	19
Księga pierwsza	
Część ogólna	
Tytuł I. Przepisy wstępne	23
Tytuł II. Osoby	235
Dział I. Osoby fizyczne	235
Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	235
Rozdział II. Miejsce zamieszkania	583
Rozdział III. Uznanie za zmarłego	594
Dział II. Osoby prawne	606
Dział III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia	776
Tytuł III. Mienie	865
Skorowidz	1073
Autorzy	1087

Przedmowa

Współczesne prawo – nadmiernie rozbudowane, skomplikowane, dalekie od doskonałości, osadzone w licznych, stale zmieniających się kontekstach – nie istnieje i nie funkcjonuje bez komentarzy. Ich rola wzrasta; stają się nieodłącznym towarzyszem tekstu normatywnego, pozwalającym na jego zrozumienie i objaśnienie. Dotyczy to także aktów prawa prywatnego, w tym jego ostoi – Kodeksu cywilnego, ustawy, która choć obowiązuje już ponad 50 lat i ma ogromne zaplecze dogmatyczne oraz doktrynalne, jest wciąż nowelizowana, nabiera nowych odniesień i wymaga nieustannej dynamicznej interpretacji.

Komentarza potrzebują wszyscy, zarówno prawnicy – wybitni specjaliści i znawcy przedmiotu oraz zawodowcy uprawiający szeroką praktykę prawniczą w różnych dziedzinach, jak i amatorzy – osoby stykające się z prawem od czasu do czasu, oczekujące wytłumaczenia kwestii interesujących ich w związku z doraźną potrzebą życiową lub zawodową. Komentarz musi więc przede wszystkim być przewodnikiem po tekście, objaśniać poszczególne przepisy i normowane nimi instytucje prawne, wskazywać źródła, rozwijać poszczególne wątki i umożliwiać ich kojarzenie, a także dostarczać wiedzy uzupełniającej, oferowanej przez doktrynę oraz orzecznictwo. Najczęściej jednak użytkownicy komentarza poszukują rozwiązania konkretnego problemu, na który natrafili w praktyce; chcą uzyskać jego jurydyczny opis, zrozumieć wszystkie jego aspekty, a następnie otrzymać rozwiązanie. Komentarz powinien więc przede wszystkim być zbiorem recept prawniczych, fachowo diagnozujących i syntetyzujących problem, a następnie podpowiadać, jak go rozwiązać.

W polskiej tradycji piśmienniczej utrwalił się wzorzec komentarza, który w sposób harmonijny łączy głęboką wiedzę prawniczą z doświadczeniami praktyki; stroni od zbyt obszernych, a przez to – z punktu widzenia przydatności komentarza i oczekiwań Czytelnika – jałowych analiz doktrynalnych, systemowych i prawnoporównawczych, koncentruje się natomiast na rzeczowych wskazówkach praktycznych,

podbudowanych dogmatycznie i wspieranych przykładami czerpanymi z judykatury Sądu Najwyższego i, niekiedy, innych sądów.

Autorzy komentarza zatem powinni legitymować się dużym doświadczeniem, ugruntowanym szeroką praktyką uprawianą na najwyższym poziomie zawodowym, wspieranym bogatą wiedzą prawniczą, pomnażaną w pracy naukowej oraz udziałem w piśmiennictwie. Muszą na co dzień mierzyć się z nowymi, najtrudniejszymi problemami, umieć je dostrzegać i rozwiązywać; tylko wtedy są w stanie spełnić najbardziej wymagające oczekiwania Czytelników. Pisząc komentarze, autorzy powinni uczyć prawa i jego stosowania, a nie – przez ich pisanie – uczyć samych siebie. A tak niestety coraz częściej się dzieje.

Wszystkie te cechy komentarza idealnego, podmiotowe i przedmiotowe – choć oczywiście zawsze jest coś do udoskonalenia – spełnia wydawany w serii „Duże komentarze” komentarz do Kodeksu cywilnego wydawnictwa Wolters Kluwer Polska. Kontynuuje on bogate tradycje komentarza wydawanego od 1995 r. przez wydawnictwo LexisNexis, mającego już kilkanaście wydań oraz ugruntowaną pozycję, cieszącego się niesłabnącym zainteresowaniem Czytelników. Jego autorzy wywodzą się i wywodzą z grona wybitnych sędziów Sądu Najwyższego, wspieranych przez renomowanych przedstawicieli nauki i praktyki, znakomitych prawników z dużym doświadczeniem prawniczym, cieszących się powszechnym uznaniem i mających okazały dorobek naukowy i zawodowy.

Tom I, składający się z dwóch części, został napisany „od nowa” i jest dużo obszerniejszy niż jego wcześniejsze edycje autorstwa S. Dmowskiego i S. Rudnickiego, aktualizowane i uzupełniane przez R. Trzaskowskiego. Autorzy tomu – sędziowie i naukowcy, uznani cywiliści zajmujący się teorią i praktyką prawa prywatnego – doceniając kluczowe znaczenie tematyki unormowanej w części ogólnej Kodeksu cywilnego, opracowali ją z niekwestionowaną kompetencją i wnikliwością.

W komentarzach do poszczególnych przepisów, podzielonych na uwagi i akapity, usystematyzowanych w porządku „od ogółu do szczegółu”, autorzy wyjaśniają treść zawartą w danym przepisie normy prawnej, niejednokrotnie jej historię i dokonywane przez prawodawcę zmiany, a także motywy legislacyjne. Przedstawiają syntezę poglądów doktryny – ze wskazaniem sporów, jeżeli takie się zaznaczyły – oraz wskazują wszystkie ważne, często bardzo liczne orzeczenia Sądu Najwyższego. W razie niejedności judykatury autorzy także wyraźnie ją akcentują, zajmując określone stanowisko merytoryczne.

Komentarz jest uzbrojony w bardzo bogate orzecznictwo oraz liczne pozycje piśmiennictwa. Każde powoływane orzeczenie, oprócz wskazania podstawowych da-

nych oraz miejsca publikacji, jest opatrzone informacją o glosach i przeglądach orzecznictwa, obejmujących omówienie orzeczenia. Żaden inny będący na rynku komentarz nie zawiera takich informacji oraz tak licznych przywołań piśmiennictwa i judykatury.

Przed tytułami, działami, oddziałami, a niekiedy także poszczególnymi artykułami kodeksu znajdują się bardzo obszerne wykazy bibliografii, obejmujące także pozycje rzadkie, publikowane w wąsko rozpowszechnianych publikacjach, np. w księgach pamiątkowych i jubileuszowych, w niszowych, lokalnych czasopismach uczelnianych, w dziełach zbiorowych etc. Wykazy zawierają także pozycje niepowoływane, a nawet niewykorzystywane bezpośrednio przez autorów w tekście komentarza, stanowiące jednak cenne źródło dodatkowej wiedzy na dany temat. Swoistym uzupełnieniem komentarza może być pięciotomowy zbiór autorstwa redaktora komentarza pt. „Kodeks cywilny. Orzecznictwo. Piśmiennictwo”, Wolters Kluwer, Warszawa 2018–2019, popularny „Gudi-Lex”, obejmujący orzecznictwo Sądu Najwyższego, począwszy od 1918 r., oraz piśmiennictwo sięgające pierwszej połowy XIX wieku, zachowujące ścisły związek z przepisami Kodeksu cywilnego.

Komentarz jest adresowany do wszystkich prawników: sędziów wszystkich sądów, powszechnych i administracyjnych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, rzeczników patentowych, prokuratorów, referendarzy sądowych, komorników, doradców podatkowych, naukowców, przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz innych organów państwowych i samorządowych, a także do młodzieży prawniczej, aspirującej do wszystkich stanowisk w szeroko rozumianym wymiarze sprawiedliwości.

Przepisy Kodeksu cywilnego to prawo szarego człowieka, czyli każdego z nas, prawo, z którym stykamy się na co dzień i które na co dzień musimy stosować, znosząc jego trudy i czerpiąc z jego dobrodziejstw, jesteśmy zatem przekonani, że komentarz zyska także zainteresowanie wszystkich tych, którzy poszukują podstawowej wiedzy cywilistycznej albo rozwiązania swoich ważnych problemów prawnych.

Komentarz składa się z sześciu tomów; tom niniejszy – pierwszy, obejmujący „Część ogólną” – jest wydawany jako ostatni, zamykając dzieło, na które składają się już: tom II „Własność i inne prawa rzeczowe”, tom III, IV i V „Zobowiązania”, a tom VI „Spadki”. Wszystkie tomy zawierają szczegółowe spisy treści, wykazy skrótów oraz skorowidze alfabetyczno-rzeczowe.

Redaktor *Jacek Gudowski*

USTAWA

z dnia 23 kwietnia 1964 r.

Kodeks cywilny¹

(Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.Urz. WE L 178 z 17.07.2000, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 25, str. 399).

KSIĘGA PIERWSZA
Część ogólna

TYTUŁ I

Przepisy wstępne

Literatura:

I. Adrych-Brzezińska, *Ciężar dowodu w prawie i procesie cywilnym*, Warszawa 2015; I. Adrych-Brzezińska, *Ciężar dowodu – zagadnienie z pogranicza prawa cywilnego materialnego i procesowego*, *Studia Iuridica* 2017/70; **W. Borysiak**, *Ochrona własności a nadużycie prawa*, *Studia Iuridica* 2010/52; **T. Bukowski**, *Klauzule generalne w prawie cywilnym. O konieczności stworzenia katalogu zasad współzycia społecznego*, *M.Pr.* 2008/24; **M. Cetnarowicz**, *Zasady współzycia społecznego a dobre obyczaje*, *Ius Novum* 2007/2–3; **W. Chojnowski**, *Niektóre aspekty zasady lex retro non agit w kodeksie cywilnym*, *Palestra* 1968/1; **T. Czech**, *Zasady współzycia społecznego a odpowiedzialność deliktowa*, *PiP* 2008/12; **W. Dajczak**, *Zasady współzycia społecznego czy dobra wiara*, *Rejent* 2001/1; **H. Dolecki**, *Ciężar dowodu a obowiązek przedstawiania dowodów w procesie cywilnym (art. 6 k.c. a art. 3 § 1 i 232 k.p.c.)*, *PiP* 1988/3; H. Dolecki, *Ciężar dowodu w cywilistyce polskiej w latach 1945–1985 [w:] Zbiór rozpraw z zakresu postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci prof. Włodzimierza Berutowicza*, *Acta Universitatis Wratislaviensis* 1990/170; H. Dolecki, *Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym*, Warszawa 1998; **A. Doliwa**, *Funkcje zasad współzycia społecznego w prawie cywilnym*, Warszawa 2020; A. Doliwa, *O rozumieniu i znaczeniu słuszności w prawie prywatnym*, *Białostockie Studia Prawnicze* 2014/17; **K. Doliwa**, *Dobra wiara jako wyrażenie języka prawnego*, *M.Pr.* 2008/6; **K. Doliwa, A. Doliwa**, *Zasada słuszności i dobra wiara a prawo pozytywne (na przykładzie prawa cywilnego)*, *Studia Prawnoustrojowe* 2015/30; **T. Dybowski**, *Zasady współzycia społecznego i społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa a prawo własności*, *NP* 1967/6; T. Dybowski, *Zarzut nadużycia prawa w sporze windykacyjnym*, *NP* 1968/1; **W. Dziedziak**, *Z zagadnień słuszności w prawie [w:] Państwo-prawo-polityka. Księga poświęcona pamięci Profesora Henryka Groszyka*, red. M. Chrzanowski, J. Kostrubiec, I. Nowikowski, Lublin 2012; **S. Ehrlich**, *Stosunek prawny – węzłowe zagadnienie teorii prawa*, *PiP* 1980/3; **Z. Fenichel**, *Ciężar dowodu w kodeksie zobowiązań*, *Polskie prawo prywatne i procesowe. Studia*, Kraków 1936; **J. Gajda**, *Dobra wiara organu osoby prawnej*, *PiP* 1991/3; J. Gajda, *Pojęcie dobrej wiary w przepisach kodeksu cywilnego*, *Studia Prawnicze* 1997/2; **K. Gandor**, *Prawa podmiotowe tymczasowe (ekspektatywy)*, Wrocław–Warszawa 1968; **M. Godlewska**, *Problem nadużycia prawa w prawie UE*, *EPS* 2011/6; *EPS* 2011/7; **S. Grzybowski**, *Struktura i treść przepisów prawa cywilnego odsyłających do zasad współzycia społecznego*, *SC* 1965/6; **J. Gudowski**, *Nadużycie prawa procesowego cywilnego w postępowaniu rozpoznawczym (in ampliore contextu) [w:] Nadużycie prawa procesowego cywilnego*, red. P. Grzegorzczak, M. Wałasik, F. Zedler, Warszawa 2019; **J. Gwiazdomorski**, *Międzyczasowe prawo prywatne*, *NP* 1965/6, *NP* 1965/7–8; **A. Hyżorek**, *Trudności związane ze zdefiniowaniem do-*

brej wiary w polskim prawie cywilnym, Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM 2018/9; **J. Ignatowicz**, Ciężar dowodu, Annales UMCS 1982; **B. Janiszewska**, Cel ustawy jako źródło jej mocy wstecznej – uwagi na tle orzecznictwa, M.Pr. 2019/23; B. Janiszewska, Dowodzenie w procesach lekarskich (domniemania faktyczne i reguły wnioskowania prima facie), PiM 2004/2; B. Janiszewska, Koncepcje dobrej wiary w przepisach prawa rzeczowego. Zasiedzenie nieruchomości, roszczenie o wykup gruntu, Warszawa 2005; B. Janiszewska, O potrzebie zmiany klauzuli zasad współżycia społecznego (głos w dyskusji), PUG 2003/4; B. Janiszewska, O współczesnych dylematach stosowania art. 5 k.c., M.Pr. 2014/11; B. Janiszewska, Pojęcie dobrej wiary w rozumieniu obiektywnym a zasady współżycia społecznego, PUG 2003/9; B. Janiszewska, Refleksje o pojmowaniu dobrej wiary w sprawach o stwierdzenie zasiedzenia, M.Pr. 2013/15; B. Janiszewska, Tarcza – nie miecz. Refleksje o współczesnych uwarunkowaniach stosowania art. 5 k.c. [w:] Ochrona strony słabszej stosunku prawnego. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Adamowi Zielińskiemu, red. M. Boratyńska, Warszawa 2016; B. Janiszewska, Uwagi o ciężarze dowodu w procesach medycznych [w:] Prawne oraz zarządcze aspekty prowadzenia dokumentacji medycznej, red. M. Śliwka, Warszawa 2015; **B. Jelonek-Jarco**, Artykuł 5 k.c. a pewność prawa [w:] Usus magister est optimus. Rozprawy prawnicze ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Kubasowi, red. B. Jelonek-Jarco, R. Kos, J. Zawadzka, Warszawa 2016; **T. Justyński**, Konstrukcja nadużycia prawa jako instrument zapewnienia słuszności w związku ze sprawami małżeńskimi [w:] Nam hoc natura aequum est... Księga jubileuszowa ku czci profesora Janusza Justyńskiego w siedemdziesięciolecie urodzin, red. A. Madej, Toruń 2012; T. Justyński, Nadużycie prawa w polskim prawie cywilnym, Kraków 2000; T. Justyński, Nadużycie prawa w związku z żądaniem zniesienia współwłasności, PS 2003/5; T. Justyński, Problem aktualności konstrukcji nadużycia prawa w zakresie terminów zawitych, PS 1999/11–12; T. Justyński, Przepis art. 5 kodeksu cywilnego a uchylene nieważności czynności prawnych, Rejent 2000/1; T. Justyński, Żądanie zapłaty nadmiernych odsetek a konstrukcja nadużycia prawa, PS 1999/4; **J. Kaczor**, Nadużycie prawa podmiotowego [w:] Z zagadnień teorii i filozofii prawa. Autonomia prawa ze stanowiska teorii i filozofii prawa, red. J. Helios, Wrocław 2003; **I.C. Kamiński**, Słuszność i prawo. Szkic prawnoporównawczy, Kraków 2003; **J. Kil, S. Kulawik**, Domniemanie niewinności i domniemanie dobrej wiary jako domniemania formalne, Rejent 2014/8; **A. Klein**, Elementy zobowiązaniowego stosunku prawnego, Wrocław 2005; **M. Kłoda**, Prawo międzyczasowe prywatne. Podstawowe zasady, Warszawa 2007; M. Kłoda, Problematyka międzyczasowa zmiany przepisów o przedawnieniu z 2018 r., PPH 2018/8; M. Kłoda, Sposoby działania ustawy w prawie międzyczasowym prywatnym, Przegląd Legislacyjny 2001/1; **P. Kokot**, Funkcje prawa intertemporalnego [w:] Problematyka intertemporalna w prawie. Zagadnienia podstawowe. Rozstrzygnięcia intertemporalne. Geneza i funkcje, red. J. Mikołajewicz, Warszawa 2015; **A. Kondrakiewicz**, Zasady współżycia społecznego w polskim prawie cywilnym na tle koncepcji prof. A. Woltera [w:] Profesor Aleksander Wolter w 105. rocznicę urodzin, red. M. Grochowski, Lublin 2011; **K. Korzan**, Nadużycie prawa jako środek obrony i podstawa dochodzenia roszczeń, Studia Iuridica Silesiana 1978/3; K. Korzan, Nadużycie prawa jako środek obrony i źródło kreowania akcji zaczepnych, Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2001/34; **J. Kowalski**, Z zagadnień stosunku prawnego, PiP 1971/6; **W. Kubala**, O niektórych kwestiach związanych z praktycznym stosowaniem art. 5 k.c., Palestra 1998/7–8; **A. Kunicki**, Art. 3 przepisów ogólnych prawa cywilnego de lege ferenda, PiP 1960/6; **L. Leszczyński**, Argumenty interpretacyjne w stosowaniu konstrukcji nadużycia prawa, M.Pr. 2003/3; L. Leszczyński, Klauzule generalne w stosowaniu prawa, Lublin 1986; L. Leszczyński, Konstytucyjność art. 5 kodeksu cywilnego – tezy Trybunału Konstytucyjnego w świetle teorii prawa, KPP 2001/3; L. Leszczyński, Pojęcie klauzuli generalnej, Annales UMCS 1991/38; L. Leszczyński, Właściwość posługiwania się klauzulami generalnymi w prawie prywatnym. Perspektywa zmiany trendu, KPP 1995/3; **J.J. Litauer**, Ciężar dowodu w prawie i procesie cywilnym. Uwagi na marginesie art. 7 przepisów ogólnych prawa cywilnego, PiP 1947/12; **M. Lewy**, Nadużycie prawa według orzecznictwa francuskiego i prawa polskiego,

Warszawa 1938; **J. Litwin**, *Zasady współżycia społecznego w orzecznictwie Sądu Najwyższego*, NP 1953/12; **J. Litwin**, *Z problematyki styku prawa cywilnego z administracyjnym*, PiP 1965/4; **F. Longchamps de Bérier**, *Nadużycie prawa – u początków problemu* [w:] *Nadużycie prawa. Konferencja Wydziału Prawa i Administracji, dnia 1 marca 2002 r.*, red. H. Izdebski, A. Stępkowski, Warszawa 2003; **R. Longchamps de Bérier**, *Polskie prawo cywilne. Zobowiązania*, Lwów 1939; **E. Łętowska**, *O potrzebie zmiany poglądów na znaczenie art. 3 k.c.* [w:] *Studia z prawa gospodarczego i handlowego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Stanisława Włodyki*, Kraków 1996; **E. Łętowska**, **K. Osajda** (red.), *Prawo intertemporalne w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego*, Warszawa 2008; **A. Łopatka**, *Jaką rolę przyznać zasadom współżycia społecznego w nowym kodeksie cywilnym PRL*, PiP 1960/10; **A. Łopatka**, **Z. Ziemiński**, *Próba systematyzacji zasad współżycia społecznego wg orzecznictwa SN*, PiP 1957/4–5; **Z. Łyda**, *Funkcjonowanie klauzuli „społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa”*, *Studia Iuridica Silesiana* 1984/9; **Z. Łyda**, *Klauzula generalna „społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa” (problemy interpretacji)*, PiP 1987/7; **Z. Łyda**, *Pojęcie „przeznaczenie prawa”*, *Studia Iuridica Silesiana* 1984/9; **Z. Łyda**, *Wzajemny stosunek klauzul: zasady współżycia społecznego i społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa*, NP 1988/4; **A. Malanowski**, *O dopuszczalności stosowania art. 5 k.c. dla uchylecia skutków nieważności czynności prawnych*, PiP 1968/6; **A. Malarewicz**, *Klauzule generalne i zasady słuszności*, Białostockie Studia Prawnicze 2014/17; **K. Markiewicz** [w:] *Dowody w postępowaniu cywilnym*, red. Ł. Błaszczak, K. Markiewicz, E. Rudkowska-Ząbczyk, Warszawa 2010; **A. Meszorer**, *O zasadach współżycia społecznego*, NP 1964/1; **J. Mikołajewicz**, *O słusznościowych granicach prawa*, RPEiS 2010/3; **J. Mikołajewicz**, *Prawo intertemporalne w państwie prawnym*, RPEiS 2015/4; **J. Mikołajewicz**, *Prawo intertemporalne. Zagadnienia teoretycznoprawne*, Poznań 2000; **J. Mikołajewicz**, *Sytuacje intertemporalne, rozstrzygnięcia intertemporalne, zasady intertemporalne* [w:] *Problematyka intertemporalna w prawie. Zagadnienia podstawowe. Rozstrzygnięcia intertemporalne. Geneza i funkcje*, red. J. Mikołajewicz, Warszawa 2015; **R. Mitaszko**, **S. Kukuryka**, *O badaniach nad kształtowaniem się zasad współżycia społecznego*, *Annales UMCS* 1966/13; **E. Morawska**, *Zasada lex retro non agit w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, PS 2002/4; **L. Morawski**, *Ciężar dowodu – niektóre problemy dowodowe*, SC 1982/32; **K. Mularski**, *Prawo intertemporalne z perspektywy nauki prawa cywilnego*, Warszawa 2015; **K. Mularski**, **H. Paluszkiwicz**, *Prawo intertemporalne z perspektywy nauki prawa cywilnego* [w:] *Problematyka intertemporalna w prawie. Zagadnienia podstawowe. Rozstrzygnięcia intertemporalne. Geneza i funkcje*, red. J. Mikołajewicz, Warszawa 2015; **J. Nowacki**, *Z problematyki zasad współżycia społecznego*, NP 1954/7–8; **J. Nowacki**, *Niektóre zagadnienia zasad współżycia społecznego*, PiP 1957/7–8; **J. Nowacki**, *Domniemanie dobrej wiary (art. 7 k.c.)*, *Studia Iuridica Silesiana* 1979/5; **R. Obrębski**, *Nadużycie uprawnień procesowych w zakresie środków zaskarżenia w postępowaniu cywilnym* [w:] *Nadużycie prawa procesowego cywilnego*, red. P. Grzegorzczak, M. Walasik, F. Zedler, Warszawa 2019; **A. Okoń**, **M. Skonieczny**, *Przepisy i reguły intertemporalne w prawie cywilnym. Kwestie podstawowe*, *Temidium* 2013/2; **R. Paulisz**, *O konieczności pogłębienia kompromisu zawartego w art. 1 i 2 kodeksu cywilnego*, PUG 1960/8; **M. Pazdan**, *Dobra lub zła wiara osoby prawnej* [w:] *Studia z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Biruty Lewaszkiewicz-Petrykowskiej*, Łódź 1997; **K. Piasecki**, *Zasady współżycia społecznego w socjalistycznym prawie cywilnym*, NP 1971/9; **K. Pietrzykowski**, *Bezprawność jako przesłanka odpowiedzialności deliktowej a zasady współżycia społecznego i dobre obyczaje* [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Kraków 2004; **K. Pietrzykowski**, *Nadużycie prawa podmiotowego w prawie cywilnym* [w:] *Nadużycie prawa. Konferencja Wydziału Prawa i Administracji, dnia 1 marca 2002 r.*, red. H. Izdebski, A. Stępkowski, Warszawa 2003; **K. Pietrzykowski**, *Zakres stosowania konstrukcji nadużycia prawa w sporach o prawa stanu cywilnego*, *Studia Prawnicze* 1988/3; **T. Pietrzykowski**, *Czynności prawne „z mocą wsteczną”*, R.Pr. 2003/4; **T. Pietrzykowski**, *Temporalny zakres obowiązywania prawa*, PiP 2003/4; **T. Pietrzykowski**, *Wsteczne*

działanie prawa i jego zakaz, Kraków 2004; T. Pietrzykowski, *Zasada nieretroakcji w kodeksie cywilnym (art. 3 k.c.)*, *Studia Prawnicze* 1999/3; **H. Piętka**, *Ślusznosc w teorii i w praktyce*, Warszawa 1929; **M. Pilich**, *Zasady wspolzycia spolecznego, dobre obyczaje czy dobra wiara? Dylematy nowelizacji klauzul generalnych prawa cywilnego w perspektywie europejskiej* [w:] *Europeizacja prawa prywatnego*, t. 2, red. M. Pazdan, W. Popiolek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, Warszawa 2008; **R. Piszko**, *Pojecie prawa podmiotowego* [w:] *Prawa podmiotowe. Pojmowanie w naukach prawnych. Zbiór studiów*, red. J. Ciapała i K. Flaga-Gieruszyńska, Szczecin–Jarocin 2006; **I. Prager**, *Naduzycie prawa podmiotowego – próba analizy ekonomicznej*, *Zeszyty Cywilistyczne Lege Artis* 2012/4; **S. Prutis**, „*Korzenie*” *ślusznosci jako zasady wiodacej prawa prywatnego*, *Bialostockie Studia Prawnicze* 2014/17; **K. Przybyłowski**, *Dobra wiara w polskim prawie cywilnym (ogólne uwagi o pojeciu)*, *Studia Cywilistyczne* 1970/15; **Z. Radwański**, *Pojecie prawa cywilnego w swietle kodeksu cywilnego (uwagi de lege lata i de lege ferenda)* [w:] *Polskie prawo prywatne w dobie przemian, Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Młynarczykowi*, Gdańsk 2005; **Z. Radwański, M. Zieliński**, *Uwagi de lege ferenda o klauzulach generalnych w prawie prywatnym*, „*Przegląd Legislacyjny*” 2001/2; **S. Ritterman**, *Pojecia materialne w prawie cywilnym. Studium z zakresu metodologii nauki prawa cywilnego. Rozważania ogólne*, Kraków 1962; **M. Safjan**, *Klauzule generalne w prawie cywilnym. Przyczynek do dyskusji* [w:] *Prawa człowieka w społeczeństwie obywatelskim*, red. A. Rzepliński, Warszawa 1993; **M. Safjan**, *Pojecie i funkcje zasad prawa prywatnego* [w:] *W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Rajskiemu*, red. A. Mikos, Warszawa 2007; **M. Sala**, *Klauzula generalna zasad wspolzycia spolecznego* [w:] *Studia z filozofii prawa*, red. J. Stelmach, Kraków 2001; **M. Sala-Szczypiński**, *Precedens a zasady wspolzycia spolecznego* [w:] *Studia z filozofii prawa*, red. J. Stelmach, Kraków 2003; **M. Sala-Szczypiński**, *Zasady wspolzycia spolecznego – zmiana treści klauzuli generalnej w okresie obowiazywania kodeksu cywilnego* [w:] *50 lat kodeksu cywilnego. Perspektywy rekodyfikacji*, red. P. Stec, M. Załucki, Warszawa 2015; **M. Sekuła-Leleno**, *Podniesienie zarzutu przedawnienia a naduzycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, *Ius Novum* 2011/1; **W. Siedlecki**, *Cięzar dowodu w polskim procesie cywilnym*, *PiP* 1953/7; **J.J. Skoczył**, *Istota i funkcje zasad wspolzycia spolecznego w systemie gospodarki wolnorynkowej w Kodeksie cywilnym* [w:] *Abiit, non obiit. Księga poświęcona pamięci księdza profesora Antoniego Kościa SVD*, red. A. Dębiński, P. Stanisław, T. Barankiewicz, J. Potrzebny, W.S. Staszewski, A. Szarek-Zwijacz, M. Wójcik, Lublin 2013; **S. Slotwiński**, *Rozstrzygnięcie wątpliwości intertemporalnych w prawie zobowiązań*, *Studia Prawnicze* 2014/2; **M. Smolak**, *Wykładnia funkcjonalna prawa intertemporalnego* [w:] *Problematyka intertemporalna w prawie. Zagadnienia podstawowe. Rozstrzygnięcia intertemporalne. Geneza i funkcje*, red. J. Mikołajewicz, Warszawa 2015; **T. Smoczyński**, *Roszczenia alimentacyjne a zasady wspolzycia spolecznego*, *Studia Prawnicze* 1983/1; **K. Sobura**, *Klauzula generalna rozsądku i ślusznosci jako alternatywa dla klauzuli zasad wspolzycia spolecznego*, *Palestra* 2007/7–8; **M. Sośniak**, *Konflikty w czasie norm cywilnoprawnych*, Kraków 1962; **M. Sośniak**, *Zasady polskiego cywilnego prawa przechodniego*, *ZNUJ. Prawo* 1955/2; **A. Spotowski**, *Zasada lex retro non agit (geneza, uzasadnienie, zasięg)*, *Palestra* 1985/9; **T. Stawecki, P. Winczorek**, *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 2003; **A. Stelmachowski**, *Klauzule generalne w kodeksie cywilnym (tłumaczenie i stosowanie prawa zgodnie z zasadmi ustroju i celami PRL)*, *PiP* 1966/3; **A. Stelmachowski**, *Klauzule generalne w kodeksie cywilnym (zasady wspolzycia spolecznego – spoleczno-gospodarcze przeznaczenie prawa)*, *PiP* 1965/1; **A. Stelmachowski**, *Zasada jednoscii prawa cywilnego (teoria i praktyka)*, *PUG* 1980/2; **A. Stępkowski**, *Naduzycie prawa a rozwój prawa* [w:] *Naduzycie prawa. Konferencja Wydziału Prawa i Administracji, dnia 1 marca 2002 r.*, red. H. Izdebski, A. Stępkowski, Warszawa 2003; **A. Stępkowski**, *Naduzycie prawa podmiotowego w swietle jurisprudencji kulturowej*, *Zeszyty Prawnicze UKSW* 2006/6.2; **R. Szczepaniak**, *Naduzycie prawa do poslugiwania się formą osoby prawnej*, Toruń 2009; **D. Szmyt-Biniaś**, *Klauzula zasad wspolzycia spolecznego*,

GSP 2005/14; **A. Szpunar**, *Nadużycie prawa podmiotowego*, Kraków 1947; A. Szpunar, *Nadużycie prawa w dziedzinie przedawnienia*, RPEiS 1969/4; A. Szpunar, *Stosowanie art. 5 k.c. w sprawach o alimenty*, Palestra 1989/5–7; A. Szpunar, *Stosowanie art. 5 kodeksu cywilnego w sprawach o prawa stanu*, PiP 1981/6; A. Szpunar, *Uwagi o nadużyciu prawa podmiotowego* [w:] *Kongres Notariuszy RP Rzeczypospolitej Polskiej, Referaty i opracowania*, Poznań–Kluczbork 1999; A. Szpunar, *Uwagi o nadużyciu prawa w dziedzinie przedawnienia*, Rejent 2001/2; **E. Szumilas**, *Pojęcie dobrej i złej wiary w prawie cywilnym – zmiany definicyjne i interpretacyjne na przestrzeni lat w świetle orzecznictwa i doktryny* [w:] *50 lat obowiązywania kodeksu cywilnego w Polsce*, t. 1, *Część ogólna i prawo rzeczowe*, red. M. Sobiecka, M. Ślęzak, Warszawa 2015; **R. Trzaskowski**, *Możliwość stosowania art. 5 k.c. w przypadkach, w których okoliczności uzasadniające zarzut nadużycia prawa mają charakter trwałe*, Palestra 2010/1–2; **K. Trzeciński**, *Zwyczaj i prawo zwyczajowe jako źródła prawa prywatnego*, Rejent 1998/3; **J. Turczyn**, *Artykuł 5 kodeksu cywilnego jako normatywna podstawa aktywizmu sędziowskiego* [w:] *Aktualne problemy stosowania prawa*, red. M. Kłodawski, M. Łaszewska-Hellriegel, Acta Iuridica Lebusana 2018/9; **C.P. Waldziński**, *Przesłanki stosowania klauzuli nadużycia prawa podmiotowego w orzecznictwie sądowym*, PS 2017/3; **I. Warchoł**, *Wykonywanie praw podmiotowych a zasady współżycia społecznego*, Prace Naukowe Politechniki Radomskiej 2001/1; **J. Wiewiorowski**, *Zakaz retroakcji – historyczny klucz do intertemporalności* [w:] *Problematyka intertemporalna w prawie. Zagadnienia podstawowe. Rozstrzygnięcia intertemporalne. Geneza i funkcje*, red. J. Mikołajewicz, Warszawa 2015; **M. Wilejczyk**, *Zagadnienia etyczne części ogólnej prawa cywilnego*, Warszawa 2014; **P.M. Wiórek**, *Kilka uwag o teorii nadużycia prawa jako koncepcji uzasadniającej tzw. odpowiedzialność przebijającą* [w:] *Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego*, red. J. Kruczalak-Jankowska, Warszawa 2013; **T. Wisłocki**, *Společno-gospodarcze przeznaczenie prawa jako jedna z tzw. klauzul generalnych w k.c.*, Palestra 1972/2; **S. Wojtczak**, *Kilka uwag o aksjologicznym aspekcie zasady lex retro non agit* [w:] *Zmiany społeczne a zmiany w prawie. Aksjologia, konstytucja, integracja europejska*, red. L. Leszczyński, Lublin 1999; **A. Wolter**, *Rola zasad współżycia społecznego w nowych kodeksach*, NP 1964/11; **K. Wójcik**, *Z problematyki klauzul generalnych prawa cywilnego*, Studia Prawno-Ekonomiczne 1981/27; **T. Zalański**, *Definiowanie retroaktywności w polskiej doktrynie prawa i orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, PiP 2004/4; T. Zalański, *Granice obowiązywania konstytucyjnej zasady niedziałania prawa wstecz*, Przegląd Prawa i Administracji 2004/43; **A. Zbiegień-Turzańska**, *Zasady stosowania art. 5 kodeksu cywilnego*, M.Pr. 2013/21; **T. Zembrzusi**, *Ciężar dowodu* [w:] *Dowody w postępowaniu cywilnym*, red. Ł. Błaszczak, K. Markiewicz, E. Rudkowska-Ząbczyk, Warszawa 2010; **A. Zemke**, *Kilka uwag na temat stosowania zasad współżycia społecznego* [w:] *Silne państwo*, red. M. Szyszkowska, Białystok 1999; **Z. Ziemiński**, *Zasady współżycia społecznego w projekcie kodeksu cywilnego PRL*, RPEiS 1960/4; **A. Żurawik**, *Klauzula generalna „dobrych obyczajów” – ujęcie teoretyczne*, RPEiS 2009/1.

Art. 1. [Zakres regulacji]

Kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

Spis treści

Uwagi ogólne	28
Skutki kwalifikacji stosunku jako cywilnoprawnego	30

KODEKS CYWILNY

Komentarz

Tom I

Część ogólna

cz. 2 (art. 56–125)

redakcja naukowa Jacek Gudowski

Marcin Dziurda, Jacek Gudowski, Beata Janiszewska
Bernard Łukańko, Karolina Panfil, Władysław Pawlak
Mateusz Pilich, Nikodem Rycko
Jacek Sadowski, Roman Trzaskowski

1. WYDANIE

Kodeks cywilny. Komentarz
pod redakcją Jacka Gudowskiego

Tom I. Część ogólna, art. 1–125 (cz. 1 i 2)

Marcin Dziurda, Jacek Gudowski, Beata Janiszewska,
Bernard Łukańko, Karolina Panfil, Władysław Pawlak,
Mateusz Pilich, Nikodem Rycko,
Jacek Sadowski, Roman Trzaskowski

Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe, art. 126–352

Grzegorz Rudnicki, Jolanta Rudnicka, Stanisław Rudnicki

Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, art. 353–534

Teresa Bielska-Sobkowicz, Gerard Bieniek, Helena Ciepła,
Jacek Gudowski, Marek Sychowicz, Roman Trzaskowski,
Tadeusz Wiśniewski

Tom IV. Zobowiązania. Część szczegółowa, art. 535–719

Teresa Bielska-Sobkowicz, Helena Ciepła,
Przemysław Drapała, Jacek Gudowski, Roman Trzaskowski,
Tadeusz Wiśniewski, Czesława Żuławska

Tom V. Zobowiązania. Część szczegółowa, art. 720–921¹⁶

Teresa Bielska-Sobkowicz, Helena Ciepła, Przemysław Drapała,
Jacek Gudowski, Marek Sychowicz, Roman Trzaskowski,
Tadeusz Wiśniewski, Czesława Żuławska

Tom VI. Spadki, art. 922–1088

Elżbieta Skowrońska-Bocian, Jacek Wierciński

KODEKS CYWILNY

Komentarz

Tom I

Część ogólna

cz. 2 (art. 56–125)

redakcja naukowa Jacek Gudowski

Marcin Dziurda, Jacek Gudowski, Beata Janiszewska
Bernard Łukańko, Karolina Panfil, Władysław Pawlak
Mateusz Pilich, Nikodem Rycko
Jacek Sadowski, Roman Trzaskowski

1. WYDANIE

Stan prawny na 1 kwietnia 2021 r.

Wydawca
Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący
Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Wykaz literatury w tomach I–VI opracował
Jacek Gudowski

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części komentarza opracowali:

Marcin Dziurda – art. 33–43¹⁰

Jacek Gudowski – art. 110–116

Beata Janiszewska – art. 1–7, art. 23, art. 24

Bernard Łukańko – art. 66–72¹

Karolina Panfil – art. 89–94

Władysław Pawlak – art. 44–55⁴

Mateusz Pilich – art. 8–22, art. 25–32, art. 95–109⁹

Nikodem Rycko – art. 117–125

Jacek Sadowski – art. 22¹, art. 73–81

Roman Trzaskowski – art. 56–65¹, art. 82–88

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8160-099-6

1. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Przedmowa	15
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)	19
Księga pierwsza	
Część ogólna	
Tytuł IV. Czynności prawne	23
Dział I. Przepisy ogólne	23
Dział II. Zawarcie umowy	442
Dział III. Forma czynności prawnych	492
Dział IV. Wady oświadczenia woli	574
Dział V. Warunek	713
Dział VI. Przedstawicielstwo	776
Rozdział I. Przepisy ogólne	781
Rozdział II. Pełnomocnictwo	805
Rozdział III. Prokura	862
Tytuł V. Termin	906
Tytuł VI. Przedawnienie roszczeń	928
Skorowidz	983
Autorzy	995

USTAWA

z dnia 23 kwietnia 1964 r.

Kodeks cywilny¹

(Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.Urz. WE L 178 z 17.07.2000, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 25, str. 399).

KSIĘGA PIERWSZA
Część ogólna

TYTUŁ IV

Czynności prawne

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Literatura do art. 56–59:

J. Adamus, *Konsekwencje zastrzeżenia nieprzysługującego prawa pierwokupu*, *Nieruchomości* 2018/6; R. Adamus, *Bezskuteczność czynności w kodeksie cywilnym i w prawie upadłościowym*, *Jurysta* 2012/3; R. Adamus, *Skutki dokonania czynności prawnej bez zgody tymczasowego nadzorcy sądowego*, *Rejent* 2019/5; P. Antoszek, *O niektórych następstwach regulacji uchwał w projekcie kodeksu cywilnego*, *TPP* 2015/1; F. Araszkiwicz, *Granice umownego kształtowania prawa do rozporządzania mieniem*, *TTP* 2012/4; M. Baszczyk, *Dopuszczalność stosowania art. 58 § 3 k.c. do wadliwych uchwał walnego zgromadzenia (zgromadzenia wspólników)*, *PPH* 2018/5; M. Baszczyk, *Stosowanie art. 59 k.c. do ograniczeń rozporządzania akcjami ustanowionych w pozastatutowej umowie akcjonariuszy*, *PPH* 2019/2; A. Bator, *Czynności prawne a czynności faktyczne jako warianty wykonywania kompetencji prawnej. Uwagi z perspektywy teorii prawa [w:] Od teorii prawa do problemów prawa publicznego i prywatnego*, red. P. Borszowski, Wałbrzych 2012; P. Bednarczyk, *Żądanie unieważnienia umowy – próba wykładni art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z 23.8.2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym*, *M.Pr.* 2020/14; M. Białkowski, *Czynność prawna jako element wykładni uchwał organów spółki kapitałowej*, *PPH* 2014/11; P. Biedrawa, *Możliwość stwierdzenia nieważności umowy spółki z o.o. (statutu spółki akcyjnej) na podstawie art. 58 k.c. po upływie pięciu lat od rejestracji spółki*, *M.Pr.* 2014/6; A. Bieliński, P. Konik, *Czynności prawne w świetle zmian kodeksu cywilnego*, *Prawo Europejskie* 2003/5; J. Bieluk, *Sankcja nieważności w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego [w:] Nieruchomości rolne w praktyce notarialnej*, red. P. Księżak, J. Mikołajczyk, Warszawa 2017; D. Bierecki, *Czynność prawna podjęta w celu przestępczym – próba określenia konstrukcji prawnej*, *Palestra* 2019/10; K. Bilewska, *Kilka uwag o regulacji uchwał w projekcie nowego kodeksu cywilnego*, *Przegląd Prawniczy UW* 2011/1–2; K. Bilewska, M. Warzecha, *Dopuszczalność stosowania art. 58 § 3 k.c. do uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych – polemika*, *PPH* 2010/7; M. Bławat, *Konwersja nieważnych czynności prawnych*, Warszawa 2019; M. Bławat, K. Pasko, *O zakresie zachowania mocy wiążącej umowy po eliminacji klauzul abuzywnych*, *TPP* 2016/3; J. Bodio, *Nieważność czynności prawnych obowiązanych dokonanych wbrew sądowemu zakazowi zbycia nieruchomości lub spółdzielczego własnościowe-*

go prawa do lokalu, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały* 2017/2; **K. Bomba**, *Konwersja nieważnej czynności prawnej* [w:] *Studia administracyjne i cywilne. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Malarskiemu w 85. rocznicę urodzin*, red. D. Fleszer, A. Rogacka-Łukasik, Sosnowiec 2016; **F. Bossowski**, *Nieważność i bezskuteczność* [w:] *Encyklopedia Podręczna Prawa Prywatnego*, t. 2, *Księgi wieczyste – Ordynacje rodowe*, red. F. Zoll, J. Wasilkowski, Warszawa; **S. Breyer**, *Z problematyki ograniczeń obrotu w świetle art. 57 k.c.*, NP 1977/12; **L. Caro**, *Równomierność świadczeń w ustawodawstwie*, *Kwartalnik Prawa Cywilnego i Karnego* 1919/1–4; **G. Cern**, *Uchwały organów spółek kapitałowych – czynność prawna?* [w:] *Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań. Materiały III Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów (Wrocław, 25–27.9.2008 r.)*, red. E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski, Warszawa 2010; **J. Chaciński**, *Zakres zastosowania cywilnoprawnej sankcji nieważności do umownych stosunków pracy i umowy o pracę nakładczą*, Lublin 2013; **W. Czachórski**, *Czynności prawne przyczynowe i oderwane w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 1952; przedruk: *Wybór prac*, oprac. J. Bleszyński, Warszawa 2015; **B. Czajowska**, *Nieważność nabycia nieruchomości w świetle przepisów ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców i przepisów kodeksu cywilnego*, *Administracja Publiczna. Studia Krajowe i Międzynarodowe* 2005/2; **T. Czech**, *Obejście ustawy jako przesłanka zaskarżenia uchwały wspólników*, Pr.Sp. 2010/7–8; **L. Domański**, *Instytucje kodeksu zobowiązań. Komentarz teoretyczno-praktyczny. Część ogólna*, Warszawa 1936, t. 1, rozdz. *Ograniczenia swobody stosunków umownych*; **T. Dorożała**, *Nieważność czynności prawnej według kodeksu cywilnego*, *Notariat-Hipoteka* 1933/25; **P. Drapała**, *Wpływ klauzul salwatoryjnych na ocenę skutków nieważności umowy* [w:] *Europeizacja prawa prywatnego*, red. M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, t. 1, Warszawa 2008; **E. Drozd**, *Zagadnienie dopuszczalności ochrony uprawnionego z tytułu prawa pierwokupu przy pomocy art. 59 k.c.*, *Paestra* 1974/5; **A. Dyrda**, *Spory o kausalność zobowiązań w dwudziestolecu międzywojennym* [w:] *Ex contractu, ex delicto. Z dziejów prawa zobowiązań*, red. M. Mięka, K. Stolarski, Kraków 2012; **K. Falkiewicz**, *Naruszenie zasad współżycia społecznego jako przesłanka stwierdzenia nieważności umowy o podział majątku*, *Temidium* 2011/2; **Z. Fenichel**, *Nieważność i bezskuteczność oraz sposoby zakończenia stosunku prawnego według kodeksu zobowiązań*, *Głos Adwokatów* 1934/2; **Z. Fenichel**, *Nieważność i bezskuteczność oraz sposoby zakończenia stosunku prawnego według kodeksu zobowiązań*, *Polskie Prawo Prywatne i Procesowe. Studja*, Kraków 1936; **Z. Fenichel**, *Pojęcie „dobrych obyczajów” w prawie polskim*, *Głos Prawa* 1934/1; *Głos Prawa* 1934/2; *Głos Prawa* 1934/3; **Z. Fenichel**, *„Zwyczaje” w kodeksie zobowiązań*, *Głos Adwokatów* 1934/6; **J. Frąckowiak**, *Skutki zastrzeżenia prawa pierwokupu w umowie na tle regulacji w kodeksie cywilnym* [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Aleksandrowi Oleszce*, red. A. Dańko-Roesler, J. Jacyszyn, M. Pazdan, W. Popiołek, Warszawa 2012; **M. Gałęski**, *Sprzecznosc z ustawą karną jako przyczyna nieważności czynności prawnej*, M.Pr. 2019/22; **K. Gandor**, *Konwersja nieważnych czynności prawnych*, *Studia Cywilistyczne* 1963/4; **K. Gandor**, *W kwestii terminologii projektu kodeksu cywilnego w zakresie bezskutecznych czynności prawnych*, NP 1961/1; **M. Ganobis**, *Uchwały zgromadzeń spółek kapitałowych a pojęcie czynności prawnej*, M.Pr. 2007/23; **J. Geldwerth**, *Zobowiązania abstrakcyjne w kodeksie zobowiązań*, *Głos Adwokatów* 1936/1; *Głos Adwokatów* 1936/2; **I. Gil**, **P. Gil**, *Roszczenie pauliańskie a skarga z art. 59 k.c.*, *Edukacja Prawnicza* 1996/2; **P. Gil**, *Bezskuteczność umowy według ius ad rem z art. 59 k.c.* [w:] *Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego. Prace jubileuszowe*, red. P. Stec, M. Załucki, Kraków 2015; **T. Gizbert-Studnicki**, *O nieważnych czynnościach prawnych w świetle koncepcji czynności konwencjonalnych*, PiP 1975/4; przedruk: *Pisma wybrane. Prawo. Język, normy, rozumowania*, red. M. Araszkievicz, P. Banaś, W. Ciszewski, Warszawa 2019; **J. Glinka**, *Przyczyny zaskarżenia uchwał rad nadzorczych w spółkach kapitałowych – analiza porównawcza wadliwości korporacyjnych aktów woli w świetle przepisów k.s.h. i k.c.*, *Studia Iuridica Toruniensia* 2017/1; **A. Głowacka**, *System prawa powszechnie obowiązującego a skuteczność czynności cywilnoprawnych dokonywanych przez osoby prawne Kościoła katolickiego* [w:] *Z badań nad prawem i administracją*, *Acta Erasmiiana* 2014/7;

R. Golat, Zastosowanie art. 59 k.c. w obrocie nieruchomościami, *Nieruchomości* 2016/12; **M. Golecki**, **B. Wojciechowski**, Filozoficznoprawna analiza zasady kauzalności czynności prawnych, *Studia Prawno-Ekonomiczne* 2007/76; **K. Górską**, Ewolucja uregulowania czynności prawnych w prawie polskim, *Rejent* 2008/2; **M. Grochowski**, Procesowe aspekty wadliwości czynności prawnej, *PPC* 2011/4; **M. Grochowski**, Skutki braku zachowania formy szczególnej oświadczenia woli, Warszawa 2017; **M. Grochowski**, *Skuteczność a autonomia woli – uwagi o nieoczywistej relacji* [w:] *Aksjologia prawa cywilnego i cywilnoprawna ochrona dóbr*, red. J. Pisuliński, J. Zawadzka, Warszawa 2020; **J. Grykiel**, Czynność prawna a skutki prawne [w:] *Prawo wobec wyzwań współczesności*, t. 5, *Materiały sesji naukowej* (Poznań, 8 kwietnia 2008 r.), red. B. Guzik, N. Buchowska, P. Wiliński, Poznań 2008; **S. Grzybowski**, Czynności prawne. Zasady ogólne [w:] *System prawa cywilnego*, t. 1, Część ogólna, Ossolineum 1985; **S. Grzybowski**, O rzekomej konwalidacji nieważnej czynności prawnej, *RPEiS* 1974/3; **M. Gutowski**, Bezskuteczność czynności prawnej, Warszawa 2014; **M. Gutowski**, Dopuszczalność stosowania art. 58 § 3 k.c. do podlegających uchyleniu uchwał zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia spółek kapitałowych, *PPH* 2009/12; **M. Gutowski**, *Materialnoprawne i procesowe aspekty bezskuteczności klauzul abuzywnych w umowach konsumenckich* [w:] *Proces cywilny. Nauka-kodyfikacja-praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Walasik, Warszawa 2012; **M. Gutowski**, Naruszenie umowy jako przyczyna bezskuteczności czynności prawnej [w:] *Problemy polskiego i europejskiego prawa prywatnego. Księga pamiątkowa Profesora Mariana Kępińskiego*, red. K. Klafkowska-Waśniowska, M. Matczyński, R. Sikorski, M. Sokołowski, Warszawa 2012; **M. Gutowski**, *Nieważność czynności prawnej*, Warszawa 2017; **M. Gutowski**, *Nieważność i inne przypadki wadliwości czynności prawnych w kontekście odpowiedzialności karnoprawnej*, *PiP* 2004/9; **M. Gutowski**, O konsekwencjach naruszenia norm dyspozytywnych, *PPH* 2011/11; **M. Gutowski**, O regulach dokonywania czynności prawnych, *PiP* 2010/8; **M. Gutowski**, O roszczeniach: kondykcijnym, odszkodowawczym i ustaleniowym, które mogą powstać w związku z nieważnością czynności prawnej, *M.Pr.* 2006/14; **M. Gutowski**, *Procesowe konsekwencje nieważności czynności prawnej*, *PiP* 2011/10, s. 33; **M. Gutowski**, *Sprzecznosc z prawem Unii Europejskiej jako przesłanka nieważności czynności prawnej na podstawie art. 58 k.c.*, *RPEiS* 2006/1; **M. Gutowski**, *Ważność umowy zawartej w zakresie działalności licencjonowanej przez osobę nieposiadającą wymaganej licencji*, *M.Pr.* 2009/3; **M. Gutowski**, *Wzruszalność czynności prawnych*, Warszawa 2019; **M. Gutowski**, *Zasada kauzalności czynności prawnych w prawie polskim*, *PiP* 2006/4; **J. Gwiadomorski**, *Próba korektury pojęcia czynności prawnej*, *ZNUJ PWiOWI* 1973/1; **A. Hadała**, *Nieważność nabycia nieruchomości przez cudzoziemca*, *Humanistyczne Zeszyty Naukowe. Prawa Człowieka* 2016/19; **A. Hajos-Iwańska**, *Nieważność czynności prawnych w prawie spółek kapitałowych*, Warszawa 2014; **A.G. Harla**, *Ważność umowy zawartej z osobą fizyczną, która przy zawarciu umowy podała się za kogoś innego*, *Palestra* 2002/11–12; **M. Jagielska**, *Czynności prawne* [w:] *Prawo cywilne w zarządzaniu i działalności gospodarczej*, red. I. Postuła, Warszawa 2017; **A. Jarrocha**, *Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników spółki kapitałowej*, Toruń 2010; **A. Jedliński**, **J. Mędrzecka**, *Zasada swobody umów a ważność czynności prawnej*, *Rejent* 2003/5; **B. Jelonek-Jarco**, *Skutki dokonania czynności prawnej wbrew zakazowi orzeczonemu przez sąd w postanowieniu o zabezpieczeniu* [w:] *Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple*, red. P. Kostański, T. Targosz, P. Podrecki, Warszawa 2017; **W. Jurcewicz**, *Nieważność uchwał w spółkach kapitałowych*, *PPH* 2008/5; **T. Jurczyński**, *Uгода pomiędzy nabywcą samochodu a profesjonalnym sprzedawcą o wydanie w ramach rękopisów nowego samochodu*, *PS* 1994/4; **T. Justyński**, *Przepis art. 5 kodeksu cywilnego a uchylenie nieważności czynności prawnych*, *Rejent* 2000/1; **T. Justyński**, *Relacja między art. 58 § 2 i art. 388 k.c. w kontekście nadmiernych odsetek umownych*, *PS* 2004/1; **J. Kaczor**, *Pojęcie czynności prawnej upoważniającej w nauce prawa cywilnego*, Wrocław 2005; **M. Kaliński**, *Opinia prawna dotycząca ważności zobowiązań cywilnoprawnych, których skutkiem jest ograniczenie swobody wykonywania mandatu posła lub senatora* [w:] *Mandat wolny*

a zobowiązania cywilnoprawne, red. W. Odrowąż-Sypniewski, Warszawa 2007; **T. Kalwat**, *Zaskarżenie umowy spółki zawartej z pokrzywdzeniem wierzycieli*, PPH 2004/2; **A. Kappes**, *Nieważność niektórych postanowień umowy, nr statutu spółki handlowej* [w:] *Ius est ars boni et aequi. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Józefowi Frąckowiakowi*, red. A. Dańko-Roesler, M. Leśniak, M. Skory, B. Sołtys, Wrocław 2018; **I. Karasek-Wojciechowicz**, *Wpływ niedozwolonego charakteru klauzuli na związanie stron umową*, TPP 2018/2; **T. Karaś**, *Pojęcia: kauzalność, abstrakcyjność, akcesoryjność i próba określenia ich wzajemnej relacji w świetle koncepcji causae generalis i causae specialis* [w:] *Wybrane zagadnienia prawa cywilnego*, red. M. Warciński, K. Zaradkiewicz, Warszawa 2006; **P. Karkowski, W. Stefaniuk**, *Nieważność czy bezskuteczność zawieszona, jakie są skutki naruszenia zasady reprezentacji łącznej w spółkach kapitałowych?*, *Kwartalnik Prawo-Społeczeństwo-Ekonomia* 2017/3; **E. Klat-Górska**, *Przeniesienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na osobę małoletnią*, PS 2004/6; **A. Kledyńska**, *Nabycie prawa własności nieruchomości w drodze tzw. oszustwa sądowego* [w:] *Przeciwdziałanie patologiom na rynku nieruchomości*, red. W. Pływaczewski, Warszawa 2018; **A. Koch**, *Sankcja nieważności niektórych czynności prawnych spółek kapitałowych, dokonanych bez uchwały współników* [w:] *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtysińskiemu*, red. A. Nowicka, Poznań 2005; **M.H. Koziański**, *Ekspertyza prawna w sprawie oceny ważności niektórych zobowiązań cywilnoprawnych, których skutkiem może być ograniczenie swobody wykonywania mandatu posła i senatora* [w:] *Mandat wolny a zobowiązania cywilnoprawne*, red. W. Odrowąż-Sypniewski, Warszawa 2007; **A.K. Kruszewski**, *Czynności prawne nieistniejące*, *Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM* 2012/2; **M. Krystman**, *Obejście prawa a pozorność jako przesłanki nieważności czynności prawnej*, *Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM* 2018/9; **A. Kubas**, *Causa czynności prawnej a zobowiązania z aktu administracyjnego*, *Studia Cywilistyczne* 1974/23; **M. Kućka**, *Stosowanie art. 59 k.c. do umów prawnoautorskich*, *ZNUJ PPWI* 2010/2; **J. Kudła**, *Charakter instytucji obejścia ustawy w prawie cywilnym*, *Zeszyty Cywilistyczne Lege Artis* 2010/3; **W. Kulesza**, *Nadużycie prawa a obejście prawa w świetle doświadczeń dydaktycznych* [w:] *Nadużycie prawa. Konferencja Wydziału Prawa i Administracji, dnia 1 marca 2002 r.*, red. H. Izdebski, A. Stępkowski, Warszawa 2003; **R.L. Kwaśnicki**, *Dopuszczalność zaskarżenia uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych na podstawie art. 58 § 2–3 oraz art. 59 kodeksu cywilnego*, *Pr.Sp.* 2010/9; **B. Lackoroński**, *Skutki czynności prawnych w czasie*, Warszawa 2019; **M. Lewandowski**, *Skutki nieważności w ustawie antymonopolowej – problematyka kompetencji organów w przedmiocie ustalania naruszenia zakazów antymonopolowych*, PPH 2012/2; **T. Liszcz**, *Nieważność czynności prawnych w umownych stosunkach pracy*, Warszawa 1971; **E. Łętowska**, *Prawo do rzeczy w art. 59 kodeksu cywilnego*, *KPP* 1997/3; **P. Machnikowski**, *Opinia prawna na temat ważności zobowiązań cywilnoprawnych, których skutkiem jest ograniczenie swobody wykonywania mandatu posła lub senatora* [w:] *Mandat wolny a zobowiązania cywilnoprawne*, red. W. Odrowąż-Sypniewski, Warszawa 2007; **P. Machnikowski**, *Wybrane problemy regulacji czynności prawnych w nowym kodeksie cywilnym*, *Rejent* 2008/2; **A. Malanowski**, *O dopuszczalności stosowania art. 5 k.c. dla uchylecia skutków nieważności czynności prawnych*, *PiP* 1968/6; **K. Michalak**, *Kształtowanie treści zobowiązania przez zwyczaj w prawie polskim*, *Jurysta* 2015/3; **D. Miler**, *Czynności mające na celu obejście ustawy na tle orzecznictwa sądów polskich*, *RPEiS* 2019/4; **D. Miler**, *Czynności prawne mające na celu obejście ustawowego prawa pierwokupu*, *PS* 2020/3; **K. Mularski**, *Czynności podobne do czynności prawnych*, Warszawa 2011; **K. Mularski**, *Czynności podobne do czynności prawnych – problemy definicyjne* [w:] *Prawo prywatne ponad granicami. Księga pamięci Profesora Gabriela Szerszeniewicza w setną rocznicę śmierci*, *Studia Iuridica* 2013/7; **R. Niemoćko**, *Sankcja nieważności umów o spadek po osobie żyjącej* [w:] *Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego. Prace jubileuszowe*, red. P. Stec, M. Załucki, Kraków 2015; **A. Ohanowicz**, *Przepis art. 59 kodeksu cywilnego a tzw. ius ad rem*, *PiP* 1966/11; przedruk: *Wybór prac*, oprac. A. Gulczyński, Warszawa 2007; **J. Olesiak, Ł. Pajor**, *Charakter prawny*

orzeczenia wydanego na podstawie art. 373 prawa upadłościowego i naprawczego a sankcja nieważności czynności prawnej, PPH 2013/7; **L. Nowak, S. Wronkowska, M. Zieliński, Z. Ziemiński**, Czynności konwencjonalne w prawie, Studia Prawnicze 1972/33; **T. Nowakowski**, Polemika na temat przydatności podziału na czynności kauzalne i abstrakcyjne – wybrane zagadnienia, Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna 2017/2; **M. Olechowski**, Generalna zasada kauzalności – czy rzeczywście przebrzmiały spór? [w:] Węzłowe zagadnienia prawa cywilnego w 100-lecie urodzin Profesora Witolda Czachórskiego, Studia Iuridica 2016/64; **A. Oleszko**, Czynność notarialna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Zagadnienia konstrukcyjne, NPN 2014/4; **A. Oleszko**, Sporządzenie aktu notarialnego wbrew zakazowi z art. 86 Prawa notarialnego, ale zgodnie z obowiązkiem zabezpieczenia praw i słuszych interesów stron umowy, Krakowski Przegląd Notarialny 2018/1; **W. Opalski**, Opinia prawna w sprawie ważności zobowiązań cywilnoprawnych, skutkujących ograniczeniem swobody wykonywania mandatu posła lub senatora [w:] Mandat wolny a zobowiązania cywilnoprawne, red. W. Odrowąż-Sypniewski, Warszawa 2007; **K. Osajda**, Nieważność umowy ubezpieczenia grupowego na życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Zagadnienia wybrane [w:] Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie, red. M. Dumkiewicz, J. Szczotka, K. Kopaczyńska-Pieczniak, t. 2, Warszawa 2020; **A. Osowska-Kowalska**, Pojęcie, zakres czynności i jej znaczenie w prawie cywilnym [w:] *Ius est ars boni et aequi. Materiały konferencyjne (Toruń, 5–6 czerwca 2008 r.)*, red. M.M. Żoła, J. Kapelańska-Pręgowska, Toruń 200; **M. Piekarski**, Czynności materialnoprawne a czynności procesowe w sprawach cywilnych, Studia Prawnicze 1973/37; **M. Piekarski**, Przepisy ogólne o czynnościach prawnych, NP 1965/3; **K. Pietrzykowski**, Bezwzględnie nieważne uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni (*de lege lata i de lege ferenda*) [w:] *Prace z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Sędziego Janusza Pietrzykowskiego*, red. Z. Banaszczyk, Warszawa 2000; **K. Pietrzykowski**, Sankcje wadliwych czynności prawnych kształtujących stan cywilny [w:] *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. T. Ereciński, J. Gudowski, M. Pazdan, M. Tomalak, Warszawa 2017; **T. Pietrzykowski**, *Negotium non existens*, Rejent 2008/12; **A. Piotrowska**, Nieważność umowy o zamówienie publiczne [w:] *XV-lecie systemu zamówień publicznych. Materiały konferencyjne (Toruń, 22–23 czerwca 2009 r.)*, red. H. Nowicki, J. Sadowy, Toruń–Warszawa 2009; **M. Piotrowski**, Rola ustawy wśród wyznaczników treści stosunków prawnych, PiP 1989/12; **G. Pobożniak**, Problematyka wyłączenia wielości ocen i zdeterminowania właściwej do zastosowania normy (art. 527 § 1 i art. 58 § 1 i 2 k.c.) w przypadku dokonania czynności prawnej naruszającej interes wierzyciela [w:] *Usus magister est optimus. Rozprawy prawnicze ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Kubasowi*, red. B. Jelonek-Jarco, R. Kos, J. Zawadzka, Warszawa 2016; **J. Podkowiak**, Niekonstytucyjność prawa i jej skutki cywilnoprawne, Warszawa 2019; **J. Pokrzywniak**, *Klauzula salwatoryjna*, M.Pr. 2004/22; **W. Popiołek**, Czynność prawna „sprzeczna z ustawą” [w:] *Czynić postęp w prawie. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Birucie Lewaszkiewicz-Petrykowskiej*, red. W. Robaczyński, Łódź 2017; **B. Pretkiel**, Czynności prawne nieistniejące – głos w dyskusji, Przegląd Prawniczy UW 2011/1–2; **J. Preussner-Zamorska**, Nieważność czynności prawnej w prawie cywilnym, Warszawa 1983; **J. Preussner-Zamorska**, Nieważność jako przejaw wadliwości czynności prawnej, Kraków 1977; **J. Preussner-Zamorska**, Wykonanie nieważnej umowy, Studia Cywilistyczne 1979/30; **J. Preussner-Zamorska**, *Z problematyki konstytutywnych elementów czynności prawnej (uwagi na tle zawarcia umowy ubezpieczenia)*, Studia Cywilistyczne 1979/30; **D. Przewłocka**, Czynności prawne małżonków rozporządzające majątkiem wspólnym a ochrona wierzyciela przed czynnościami fraudacyjnymi, Warszawa 2020; **M. Przybysz**, Stosowanie sankcji bezskuteczności względnej do roszczeń o zaniechanie, PPH 2014/3; **M. Ptaszyk**, W kwestii możliwości konvalidacji umów przekazania gospodarstwa rolnego następcy, których nieważność została stwierdzona, PiP 1987/12; **A. Pyrzyńska**, Nieważność czynności prawnej – uwagi na tle art. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, PiP 2016/5; **M. Pyziak-Szafnicka**, Stosowanie art. 59 k.c. w razie naru-

Jacek Gudowski (redaktor naukowy) jest sędzią Sądu Najwyższego w stanie spoczynku oraz autorem wielu cenionych publikacji z zakresu prawa cywilnego i postępowania cywilnego; był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego do grudnia 2015 r.

Zespół Autorów tworzą wybitni prawnicy cywiliści, doświadczeni sędziowie oraz przedstawiciele nauki bardzo blisko związani z praktyką sądową.

Kodeks cywilny. Komentarz to kontynuacja publikacji wydawanej od ponad ćwierćwiecza. Jest klasycznym komentarzem nawiązującym do bogatych, sięgających okresu międzywojennego, tradycji polskiej myśli prawniczej. Jest także praktycznym przewodnikiem po tekście Kodeksu cywilnego, w sposób unikatowy łączącym dorobek nauki z doświadczeniami praktyki sądowej: objaśnia przepisy i normowane nimi instytucje, wskazuje źródła, uzupełnia poruszane w nim wątki i łączy je z wiedzą zdobytą w praktyce. Stanowi wyróżniający się na rynku zbiór recept prawniczych fachowo diagnozujących i syntetyzujących problem, a następnie podpowiadających, jak go rozwiązać. Przejrzyście skonstruowanym i usystematyzowanym objaśnieniom towarzyszą obszerne wykazy piśmiennictwa oraz skorowidze.

Tom I Komentarza obejmuje zagadnienia uregulowane w art. 1–125, a więc fundamentalne problemy prawa prywatnego, a wśród nich unormowania dotyczące osób fizycznych i prawnych – w tym przedsiębiorców i konsumentów – ich statusu oraz ochrony dóbr osobistych, regulujące podstawowe kwestie mienia, ustalające formę i wymagania ważności czynności prawnych, a także ustanawiające zasady przedawnienia roszczeń. Składa się z dwu części, został napisany „od nowa” i jest dużo obszerniejszy niż jego wcześniejsze edycje. Autorzy, doceniając kluczowe znaczenie tematyki unormowanej w części ogólnej Kodeksu cywilnego, opracowali ją bardzo szczegółowo, z niekwestionowaną kompetencją i wnikliwością.

Komentarz jest adresowany do: sędziów wszystkich sądów, powszechnych i administracyjnych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, rzeczników patentowych, prokuratorów, referendarzy sądowych, komorników, doradców podatkowych, naukowców, przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej, innych organów państwowych i samorządowych oraz do aplikantów.



ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

Jacek Gudowski (redaktor naukowy) jest sędzią Sądu Najwyższego w stanie spoczynku oraz autorem wielu cenionych publikacji z zakresu prawa cywilnego i postępowania cywilnego; był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego do grudnia 2015 r.

Zespół Autorów tworzą wybitni prawnicy cywiliści, doświadczeni sędziowie oraz przedstawiciele nauki bardzo blisko związani z praktyką sądową.

Kodeks cywilny. Komentarz to kontynuacja publikacji wydawanej od ponad ćwierćwiecza. Jest klasycznym komentarzem nawiązującym do bogatych, sięgających okresu międzywojennego, tradycji polskiej myśli prawniczej. Jest także praktycznym przewodnikiem po tekście Kodeksu cywilnego, w sposób unikatowy łączącym dorobek nauki z doświadczeniami praktyki sądowej: objaśnia przepisy i normowane nimi instytucje, wskazuje źródła, uzupełnia poruszane w nim wątki i łączy je z wiedzą zdobytą w praktyce. Stanowi wyróżniający się na rynku zbiór recept prawniczych fachowo diagnozujących i syntetyzujących problem, a następnie podpowiadających, jak go rozwiązać. Przejrzyście skonstruowanym i usystematyzowanym objaśnieniom towarzyszą obszerne wykazy piśmiennictwa oraz skorowidze.

Tom I Komentarza obejmuje zagadnienia uregulowane w art. 1–125, a więc fundamentalne problemy prawa prywatnego, a wśród nich unormowania dotyczące osób fizycznych i prawnych – w tym przedsiębiorców i konsumentów – ich statusu oraz ochrony dóbr osobistych, regulujące podstawowe kwestie mienia, ustalające formę i wymagania ważności czynności prawnych, a także ustanawiające zasady przedawnienia roszczeń. Składa się z dwu części, został napisany „od nowa” i jest dużo obszerniejszy niż jego wcześniejsze edycje. Autorzy, doceniając kluczowe znaczenie tematyki unormowanej w części ogólnej Kodeksu cywilnego, opracowali ją bardzo szczegółowo, z niekwestionowaną kompetencją i wnikliwością.

Komentarz jest adresowany do: sędziów wszystkich sądów, powszechnych i administracyjnych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, rzeczników patentowych, prokuratorów, referendarzy sądowych, komorników, doradców podatkowych, naukowców, przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej, innych organów państwowych i samorządowych oraz do aplikantów.



ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL